

Als zorgverlener heb je behalve met patiënten, cliënten of bewoners vrijwel altijd te maken met hun familie en naasten. Steeds vaker is familieparticipatie een speerpunt in organisaties en wordt gestreefd naar een goede samenwerking tussen professionals en naasten. Familie en vrienden helpen je bij de zorg, kunnen je informatie verstrekken en zijn meestal erg belangrijk voor de patiënt of cliënt zelf. Vaak gaat de samenwerking met hen vanzelf, maar soms verloopt het moeizaam en beland je in lastige situaties. Wat doe je bijvoorbeeld als iemand niet meer wil eten, terwijl zijn partner daar bij jou op aandringt? Hoe reageer je op kritiek van familie die volgens jou onterecht is? Wat kun je betekenen voor iemand die rouwt? En hoe ondersteun je migrantenmantelzorgers die er vaak ook nog extra taken bij hebben, zoals tolken bij instanties? En waar loop je tegen aan als je zelf zorgverlener én mantelzorger bent? Tijdens dit congres gaan we hier op in en leer je onder meer:

- hoe je om kunt gaan met wensen en verwachtingen
- hoe je je grenzen kunt aangeven
- hoe driehoekskunde je helpt goed samen te werken
- omgaan met ethische dilemma's
- wanneer er sprake is van verlies en rouw en hoe je daarin iemand kunt ondersteunen
- wat er nodig is om goed te kunnen samenwerken met mantelzorgers in de thuissituatie

Elk onderdeel wordt in- of uitgeleid met een familiefabel van Yvonne de Jong. Zij is senior adviseur familie- en netwerkparticipatie. Als adviseur inspireert, motiveert en ondersteunt ze zorgorganisaties om vanzelfsprekend en gelijkwaardig samen te werken met familieleden en vrienden. Ze maakte de theatervoorstelling 'Familiefabels' die familieparticipatie op een interactieve, snelle en leuke manier onder de aandacht brengt bij zorgorganisaties. Ook geeft ze COUP-trainingen en lezingen over mantelzorg en (digitale) familieparticipatie.

Programma

09.30 uur **Ontvangst**

10.00 uur **Opening.** *Dagvoorzitter Marcellino Bogers*

10.10 uur **Familiefabel: Mantelzorg begint met goed voor jezelf te zorgen.** *Yvonne de Jong, Vilans*

10.20 uur **Interview met een mantelzorger die in de zorg werkt: wat zijn haar ervaringen, wensen en tips?**

10.50 uur **Ethiek in de alledaagse zorgpraktijk.** *Alies Struijs, senior adviseur en projectleider ethiek, Vilans, Utrecht*

Ethiek is nadenken over je doen en laten. Iedere dag maak je als zorgverlener afwegingen over wat goed is om te doen, en dat doe je alleen, samen met collega's, cliënten en hun familie of vertegenwoordiger. Die keuzes kunnen grote levensvragen en kleine, dagelijkse keuzes betreffen. De simpele vraag wie je voorrang moet geven als meer mensen je hulp vragen is een ethische vraag en kan dilemma's oproepen. Of wat doe je bijvoorbeeld als iemand niet meer wil eten, terwijl zijn partner daar bij jou op aandringt? Aan de hand van gespeelde voorbeelden uit de dagelijkse praktijk krijg je op aansprekende wijze theoretisch inzicht en praktische handvatten.

11.20 uur **Familiefabel: Yvonne de Jong gaat aan de hand van een tweetal scènes het gesprek aan.**

11.30 uur **Koffie- en theepauze**

12.00 uur **Familiefabel: 'Mijn zus spreekt niet met mij'.** *Yvonne de Jong, Vilans*

12.10 uur **Agressieve en boze familie: hoe hou je de regie?** *Huub Buijssen, directeur Buijssen Training en Educatie, Tilburg*

Hoe reageer je op kritiek van familie die volgens jou onterecht is? Hoe reageer je op een professionele manier zonder in een zinloze wellenietesdiscussie te belanden? En mag familie alles tegen je zeggen? Mag ze tegen je schelden, schreeuwen, je bedreigen? En moet jij dan steeds vriendelijk blijven of mag je dan je grenzen aangeven? En hoe doe je dat dan?

12.40 uur **Familiefabel: 'We raken je kwijt'.** *Yvonne de Jong, Vilans*

12.50 uur **Omgaan met verlies en rouw.** *Hanneke Heim, adviseur/trainer Familiezorg en senior beleidsadviseur Strategie, Kwaliteit & Innovatie, Cordaan, Amsterdam*

Wat betekenen de begrippen verlies en rouw, wanneer is er sprake van en bij wie? Gaat het over? Wanneer heb ik er als zorgverlener mee van doen? En wat kan ik op welk moment op dit gebied voor iemand betekenen? Dit zijn vragen die tijdens de presentatie aan de orde komen en verkend worden.

13.20 uur **Lunch**

14.10 uur **Familiefabel: 'Ik doe het nooit goed'.** *Yvonne de Jong, Vilans*

14.20 uur **Samenwerken met mantelzorgers in de thuissituatie.** *Roos Scherpenzeel, expert informele zorg, Movisie, Utrecht*

Het zorgen voor mijn naaste, hoe hou ik het vol? Hoe kan ik het zorgen voor mijn naaste samen doen met alle beroepskrachten? Dit zijn twee leidende vragen waarmee Movisie en Vilans de komende drie jaar samen met formele en informele zorgers aan de slag gaan. In deze presentatie neemt Roos Scherpenzeel je mee in deze twee 'prangende vragen' van mantelzorgers en verkennen we de oplossingsrichtingen die vanuit jouw positie aan de orde zijn.

14.40 uur **Familiefabel: Surinaams gedicht '1 boom'.** *Yvonne de Jong, Vilans*

14.50 uur **Hoe buig je een 'spilzorg netwerk' om in een 'familienetwerk' of 'gemengd netwerk'? Over het voorkomen van overbelasting bij mantelzorgers van (oudere) migranten.** *Jennifer van den Broeke, coördinator Programma Ouderen en senior projectleider, Pharos, Utrecht*

Net als in veel typisch Zeeuwse of Twentse families, zien we bij Turks-Nederlandse families en Marokkaans-Nederlandse families dat mantelzorgnetwerken de vorm van familienetwerk hebben. De vader/moeder/partner krijgt vooral zorg en ondersteuning van familieleden. De familie zorgt liever zelf. De hulp van professionals wordt alleen ingeroepen als er crisis is en medische/specialistische kennis nodig is. Soms gaat het mantelzorgen niet goed en is er sprake van een 'spilzorg netwerk'. De vader/moeder/partner krijgt alle hulp en zorg van één mantelzorger die als de 'spil' is in het leven van de oudere. Deze zorg is zo zwaar dat de term 'mantelzorg' de lading niet dekt, maar beter 'spilzorg' genoemd kan worden. Overbelasting is dan een groot risico. Professionals hebben een rol in het ombuigen van spilzorg netwerken naar familienetwerken of gemengde netwerken.

15.20 uur **Theepauze**

15.45 uur **Familiefabel: 'Ze zeggen: laat hem los!'** *Yvonne de Jong, Vilans*

15.55 uur **Driehoekskunde werkt!** *Chiel Egberts, orthopedagoog, Drienamiek, Apeldoorn*

Patiënten zijn niet los verkrijgbaar. Het zijn in de eerste plaats kinderen van ouders of, als ze oud zijn, partners en ouders van kinderen. Professionals gaan dus een driehoeksverhouding aan. Driehoekskunde beschrijft een taal die de betrokkenen in de driehoek helpt om goed samen te werken. Driehoekskunde is uit de praktijk ontstaan. Je kunt er morgen dus meteen mee aan de slag en uitproberen of de vlag (Driehoekskunde werkt!) de lading dekt.

16.25 uur **Afsluiting en borrel**

Praktische informatie

Organisatie

Dit congres wordt georganiseerd door Congressen MetZorg.

Voor wie, wanneer en waar

Het congres is bestemd voor alle verpleegkundigen, verzorgenden, praktijkondersteuners, doktersassistenten en overige geïnteresseerden en vindt plaats op woensdag 22 mei 2019 van 9.30-16.30 uur in ReeHorst, Ede.

Kosten

Vóór 17 april 2019 € 165,- excl. btw (199,65 incl. btw), daarna € 185,- excl. btw (223,85 incl. btw). De toegangsprijs is inclusief koffie/thee, een lunch, een afsluitende borrel, een congresmap en de hand-outs van de lezingen. Daarnaast krijgen de deelnemers een e-learningcursus, beschikbaar gesteld door onze kennispartner E-nursing.

Aanmelden en annuleringsvoorwaarden

Je kunt je aanmelden tot 15 mei 2019. Bij annulering wordt € 25,- excl. btw in rekening gebracht. Annuleren kan alleen schriftelijk. Op en na 15 mei is annuleren niet meer mogelijk, wel kun je je toegangsbewijs overdragen aan een ander. **Meld je aan via www.congressenmetzorg.nl.**

Accreditatie

Accreditatie wordt aangevraagd bij het Accreditatiebureau Kwaliteitsregister V&V en Register Zorgprofessionals en de NVvPO voor 5 punten.

Informatie

Congressen MetZorg, 030-7512487 of info@congressenmetzorg.nl.